

Mark- och miljödomstolen

Till Klimat- och näringslivs-  
departementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

## Promemorian "En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar" (KN2024/01912)

### *Allmänt/beredningskravet*

Mark- och miljödomstolen har tidigare yttrat sig med anledning av remissen av Kärnkraftsprövningsutredningens betänkande Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter (SOU 2025:7). Den nu aktuella promemorian utgör en omarbetning av utredningens mest centrala förslag. Promemorian innehåller en sammanfattning i löptext av de omarbetade förslagen samt en författningskommentar till en omarbetad lagtext. Det saknas emellertid helt motivering till de förändringar som föreslås. Inte heller finns det någon analys av konsekvenserna av förslagen.

Dessa brister är allvarliga och försvårar i betydande grad remissinstansernas möjlighet att tillgodogöra sig materialet eller lämna kvalitativa synpunkter. Möjligen är avsikten att tillkommande information ska lämnas vid remissmötet den 2 juni. Givet tiden för remissinstanserna att inställa sig vid remissmötet (inbjudan skickades ut fem arbetsdagar i förväg), den sammantaget mycket korta remisstiden (tio arbetsdagar) och ärendets komplexitet ifrågasätter emellertid mark- och miljödomstolen starkt om det grundlagsfästa beredningskravet kan anses uppfyllt i lagstiftningsärendet, för såvitt inte ytterligare åtgärder vidtas.

### *Lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar*

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det nu utskickade förslaget innehåller förhållandevis omfattande förändringar i förhållande till det tidigare förslaget om principbeslut. Domstolen har inte möjlighet att inom den erbjudna tidsramen sätta sig in i alla detaljer av förslaget och vilka konsekvenser det kan få. Domstolen kan dock konstatera att det alltjämt är mycket oklart vilken status regeringens godkännande är tänkt att ha i den kommande miljötillståndsprövningsprocessen. Det synes inte vara bindande i något avseende. Mark- och miljödomstolen kommer alltså att kunna avslå en ansökan om miljötillstånd trots att regeringen har godkänt verksamheten.

### *17 kap. och 21 kap. miljöbalken*

Enligt förslaget krävs det ingen regeringsprövning enligt 17 kap. miljöbalken om anläggningen omfattas av ett godkännande enligt lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar. Detta hindrar dock inte att mark- och miljödomstolen överlämnar målet till regeringen för prövning enligt 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken, om förutsättningarna för detta är uppfyllda. Domstolen hänvisar i denna del till sitt tidigare remissyttrande, s. 3-4. Det kan noteras att den föreslagna 21 kap. 8 § miljöbalken endast hänvisar till första stycket i 21 kap. 7 § miljöbalken.

Den föreslagna 21 kap. 9 § miljöbalken är helt ny och främmande för domstolens normala miljöprövning. Det är mycket oklart vad som krävs för att domstolen ska ge regeringen tillfälle att göra en förnyad prövning. Även om yttranden kan inhämtas från t.ex. Försvarsmakten och Säkerhetspolisen blir det ytterst en fråga för domstolen att ta ställning till om det finns tillräckliga skäl för att hänskjuta frågan till regeringen. Det kan antas att ett sådant hänskjutande kan vara förknippat med omfattande fördröjning av målets handläggning.

### *Överklagande av beslut enligt kärntekniklagen*

I det tidigare remitterade betänkandet föreslogs att Strålsäkerhetsmyndighetens beslut skulle överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Mark- och miljödomstolen hade vissa invändningar mot det förslaget. Nu föreslås istället att besluten ska överklagas till mark- och miljödomstol. Som nämns ovan saknar förslaget helt motivering och konsekvensanalys. Det är därför svårt för domstolen att yttra sig över det. Några reflektioner kan dock göras.

I nuvarande ordning samordnas tillståndsprövningen enligt kärntekniklagen och miljöbalken på så sätt att yttrandena till regeringen kan avges samtidigt och regeringens beslut kan också fattas samtidigt. Med den nu föreslagna ordningen blir detta inte möjligt. Om Strålsäkerhetsmyndigheten fattar sitt beslut ungefär samtidigt som mark- och miljödomstolen avgör tillståndsmålet enligt miljöbalken, kommer överklagandena av Strålsäkerhetsmyndighetens beslut att prövas i en senare process. Det blir alltså inte möjligt för domstolen att samordna processerna och pröva dem med samma ledamöter. Det kommer att röra sig om synnerligen omfattande och tidskrävande mål och det är mycket svårt att överblicka den totala tidsåtgången för samtliga processer hos Strålsäkerhetsmyndigheten, mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen. Den kan dock antas bli betydande.

Mark- och miljödomstolarna har förvisso, till skillnad från förvaltningsdomstolarna, domare med teknisk kompetens. Det saknas dock tekniska råd med tillräcklig kunskap om och erfarenhet av frågor om strålsäkerhet. Enligt förslaget ska kompetensfrågan lösas genom att särskilda ledamöter som har erfarenhet av sådana sakfrågor som faller inom Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhetsområde används. Det bör då framhållas att de särskilda ledamöterna inte är anställda på domstolen och att de normalt sett inte kommer in i handläggningen förrän i ett mycket sent skede, i samband med huvudförhandlingen. De kan inte antas utgöra något stöd under den förhållandevis omfattande beredning av målen som kommer att behövas. Det kan också noteras att det inte finns något lagkrav på att ha särskilda ledamöter i aktuell måltyp (även om det i och för sig är möjligt att låta särskilda ledamöter ingå i rätten). Det lagkrav som finns gäller endast

tillståndsfrågor enligt miljöbalken, se 2 kap. 4 § andra stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar.

Domstolen ser således ett behov av tekniska råd med aktuell kompetens, även om det i och för sig kan ifrågasättas om det är rimligt att anställa sådana enbart för de ganska få mål det kommer att handla om. Under alla förhållanden kommer mark- och miljödomstolen att behöva tillföras resurser för att kunna hantera dessa extremt omfattande och helt nya mål inom förväntade tidsramar. Det går på befintligt underlag inte att uttala sig om hur stora resurser det kan bli fråga om. I sammanhanget bör nämnas att mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt kommer att få samtliga aktuella mål oavsett var i landet verksamheten är belägen. Forumfrågan i mål som har överklagats till mark- och miljödomstol avgörs av var den beslutande myndigheten ligger. Strålsäkerhetsmyndigheten har sitt säte i Solna kommun.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmännen Åsa Marklund Andersson och Magnus Hermansson, rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Anders Söderström.

Åsa Marklund Andersson

Magnus Hermansson

Magnus Hjort

Anders Söderström